

**ЇХ КВІТАМИ ЄВРОПА ЗУСТРІЧАЛА,
ВІТЧИЗНА ЇХ НОСИЛА НА РУКАХ...**



Воїни-полтавці – учасники Параду Перемоги



Управління культури Полтавської
обласної державної адміністрації

Полтавська обласна бібліотека
для юнацтва ім. Олеся Гончара

До 70-річчя Великої Перемоги

ЇХ КВТАМИ ЄВРОПА ЗУСТРІЧАЛА, ВІТЧИЗНА ЇХ НОСИЛА НА РУКАХ...

Воїни-полтавці – учасники Параду Перемоги

Бібліографічний довідник

Полтава – 2015

91: 63.3(4Укр)624

В 61

Упорядник *Надія Михайлівна Требіна*

Їх квітами Європа зустрічала, Вітчизна їх носила на руках... : воїни-полтавці – учасники Параду Перемоги в Москві (24 червня 1945 року) : біобібліографічний довідник / упорядник Н. М. Требіна; обласна бібліотека для юнацтва ім. Олесея Гончара. – Полтава, 2015. – 32 с.

У довіднику представлені в порядку алфавіту воєнні біографії сорока воїнів-полтавців – учасників історичного Параду Перемоги на Красній площі у Москві (24.06.1945 р.). Їх було більше, не сорок, але ми подаємо у посібнику матеріали лише про тих, про кого знайшли друковані джерела.

Нагадати молоді про подвиги дідів і прадідів, які ціною багатьох втрат здолали підступного ворога і удостоїлися честі брати участь в Параді переможців – мета нашої пошукової праці.

Адресований біобібліографічний довідник бібліотекарям, краєзнавцям, вчителям, студентам, старшокласникам.

З М І С Т

Вступ.....	3
Маловідомі факти про Парад Перемоги.....	5
Авраменко П. М.....	7
Артюшенко О. Т.....	7
Бондаренко С. Г.....	8
Вільховик М. А.....	8
Волкенштейн С. С.....	9
Глущенко Л. П.....	10
Гончаренко П. В.....	10
Дзюбан Ф. А.....	11
Житченко П. П.....	12
Знайко Д. І.....	12
Кислий В. Д.....	13
Кізь В. Д.....	13
Кобзій М. І.....	14
Комар Д. Я.....	14
Куделич В. О.....	15
Куриленко С. Ф.....	15
Куцевол П. М.....	16
Магденко С. Т.....	16
Максименко І. П.....	17
Манюк І. М.....	18
Міхно Д. Г.....	18
Микитенко М. О.....	19
Недавній В. І.....	19
Немудрий Г. П.....	20
Остапенко П. Ф.....	20
Перепелиця І. С.....	21
Пищалка Л. А.....	21
Розумій Г. І.....	22
Романченко І. Ю.....	22
Солод О. П.....	23
Соценко А. В.....	24
Тисменецький П. Х.....	25
Хільчук В. Н.....	25
Чумаченко П. Я.....	26
Чучупало В.....	27
Шерстюк Ф. С.....	27
Щасливий А. О.....	28
Щербина П. К.....	29
Ющенко М. Є.....	29
Яковенко А. А.....	30
Яременко В. М.....	31

ВСТУП

22 червня 1941 і 24 червня 1945 року. Ці дві вікопомні дати розділяють чотири роки. 1418 днів і ночей йшла найжорстокіша за всю історію людства Велика Вітчизняна війна, сім років – Друга Світова, втрати від якої – 50 мільйонів життів народів різних країн. Двічі вогненным смерчем пройшла війна нашою Україною. Гинули в безпосередніх боях воїни, партизани і підпільники, гинули мирні жителі від рук окупантів, під час бомбардувань і обстрілів артилерією, знищували нацисти синів і дочок України в концтаборах, під час непосильної праці вивезених у неволю "остарбайтерів". В ніч з 8 на 9 травня 1945 року було підписано Акт про беззастережну капітуляцію всіх видів збройних сил та збройних формувань Німеччини. Але наші війська ще добивали фашистське угруповання в Курляндському котлі, яке здалося лише в середині травня.

Друга світова війна продовжувалась, тож чимало наших земляків воювали з мілітаристською Японією. Багатьом відважним воїнам-полтавцям випала честь взяти участь у Параді Перемоги, що відбувся 24 червня 1945 року на Красній площі у Москві. Різною в них була воєнна доля. Одні вступили в бої ще в червні-липні 1941-го, інші поповнили ряди діючої армії в 1943 році. Пішовши в бій рядовим, сержантом, старшиною, ставали офіцерами.

Йшли наші земляки в парадних колонах різних фронтів, які обороняли, визволяли країну від Льодовитого океану до Чорного моря, звільняли Європу від коричневої чуми фашизму.



МАЛОВІДОМІ ФАКТИ ПРО ПАРАД ПЕРЕМОГИ

Скільки всього було парадів Перемоги?

Мало кому відомо, що епохальних парадів в 1945 році було чотири.

- Першим за значущістю, без сумніву, був Парад Перемоги 24 червня 1945 року на Красній площі в Москві. Ще три маловідомих паради були присвячені закінченню Великої Вітчизняної війни і перемозі об'єднаних націй у Другій світовій війні, розгрому гітлерівської Німеччини й імператорської Японії.
- Парад радянських військ у Берліні відбувся 4 травня 1945 року біля Бранденбурзьких воріт. Приймав його військовий комендант Берліна – генерал М. Берзарін.
- Парад Перемоги союзних військ у Берліні влаштували 7 вересня 1945 року. Це була пропозиція маршала Г. К. Жукова після московського Параду Перемоги. Від кожної союзної нації брав участь зведений полк (тисяча осіб) і бронетанкові частини.
- Парад Перемоги радянських військ в Харбїні 16 вересня 1945 року нагадував перший парад в Берліні: радянські війська йшли в польовій формі, танки й САУ їхали в кінці колони.

Про Парад Перемоги на Красній площі у Москві 24 червня 1945 року

- Директива про підготовку до Параду була відправлена у війська за місяць, ще в кінці травня. А точна дата Параду визначалась часом, необхідним швейним фабрикам Москви для пошиву багатьох тисяч комплектів парадного обмундирування для солдатів, сержантів, старшин і строками пошиву в ательє мундирів для офіцерів і генералів.
- Щоб брати участь в Параді Перемоги, претендентам треба було пройти жорсткий відбір. Враховувались не тільки подвиги і заслуги, але й зовнішній вигляд, відповідний образу воїна-переможця, і щоб ростом він був не нижче 170 см. В кінохроніці всі учасники параду – просто красені, особливо льотчики.
- На параді урочистим маршем пройшли зведені полки 11-и фронтів в такому порядку: Карельського, Ленінградського, 1-го і 2-го Прибалтійських, 1-го, 2-го і 3-го Білоруських, 1-го, 2-го, 3-го і 4-го Українських, зведений полк Військово-Морського флоту. В складі полку 1-го Білоруського фронту особливою колоною пройшли представники Війська Польського.

- В параді також брали участь "коробки" Комісаріату оборони (1), військових академій (8), військових і суворовських училищ (4), гарнізону Москви (1), кінної бригади (1), артилерійські, механізовані, повітряно-десантні і танкові частини і підрозділи (по особливому розрахунку). А також зведений військовий оркестр у складі 1400 чоловік.
- Тривалість параду – 2 години, 09 хвилин, 10 секунд.
- В параді брали участь 24 маршали, 249 генералів, 2536 офіцерів, 31116 рядових, сержантів, старшин.
- Красною площею пройшло більше 1850 одиниць військової техніки.



АВРАМЕНКО ПЕТРО МИКИТОВИЧ
(15.07.1915, с. Підставки Гадяцького повіту –
05.01.2003, Москва)



До війни Петро закінчив семирічку, сільськогосподарський технікум, працював агрономом Липоводолинської МТС.

Учасник Великої Вітчизняної війни з червня 1941 року. На початку 1942 року був призначений командиром розвідувальної роти. Розвідники звершували рейди тилами противника, захоплювали ворожу техніку, знищували живу силу ворога. У якості командира стрілецького батальйону брав участь в Корсунь-Шевченківській, Яссько-Кишинівській операціях. За уміле керівництво батальйоном, особисту мужність, проявлені в боях в період останньої операції гвардії майору Авраменку було присвоєно звання Героя Радянського Союзу (24.03.1945).

Петро Микитович звільняв Молдову, Румунію, Угорщину, Чехословаччину. Учасник радянсько-японської війни в серпні-вересні 1945 року. Керував висадкою десанту в районі Чанчуня. Нагороджений орденом Леніна, Бойового Червоного Прапора, Вітчизняної війни 1-го і 2-го ступенів, трьома орденами Червоної Зірки, медаллю "За відвагу", іншими бойовими медалями.

Після війни продовжив службу в армії. З 1975 року полковник Авраменко у відставці. Працював директором готелю.

Література

Военные разведчики 1918 – 1945 гг. : биограф. справочник. – М., 2010. – С. 13–14.

Герои Советского Союза : краткий биограф. словарь : в 2-х т. – М., 1987. – Т.1. – С. 25.

АРТЮШЕНКО ОЛЕКСАНДР ТРОХИМОВИЧ
(1921, с. Артемівка Чутівського р-ну – 10.06.1997)



Комісія визнала Олександра непридатним до військової служби, але він добився відправки на фронт. Юнакові випала честь воювати в дивізії, яка носила ім'я легендарного Григорія Котовського.

Кавалерійський полк, в якому служив Артюшенко, вів жорстокий бій. Коли загинув командир відділення, Олександр, взявши командування на себе, знищив особисто дванадцять гітлерівців. Відзначився він у боях при розгромі східно-пруського угруповання ворога, відбив шість атак фашистів на плацдармі за рікою Березіною, під містом Ліда. Будучи пораненим, подавив вороже кулеметне гніздо, знищивши до двох десятків фашистів.

У Німеччині Артюшенко брав участь у танковому десанті, тоді "скопив" зі свого "максима" роту ворогів. За свої подвиги Олександр Трохимович став повним кавалером ордена Слави (цей знак доблесті увінчував найхоробріших з

хоробрих). Після війни Артюшенко працював нормувальником на Артемівському цукровому заводі. Помер від фронтових ран.

Література

Дубров Б. І. Солдатська слава / Б. І. Дубров. – К., 1987. – С. 230.

Лобода В. Ф. Солдатская слава / В. Ф. Лобода. – М., 1967. – Кн. 2-я. – С. 22.



БОНДАРЕНКО САВА ГРИГОРОВИЧ (1908, с. Сіренки, нині – Глобинського р-ну)

Народився Сава у селянській сім'ї й з раннього дитинства звик до нелегкої праці на землі: орав, сів, збирав урожай. Жити б йому в своєму з діда-прадіда рідному краю та все примножувати духовні й матеріальні статки, кувати щастя, до якого прагне кожен. Але... 22 червня 1941 року все перекреслила коричнева навала фашистів.

На другий день війни людина наймирнішої праці Сава Бондаренко вже був у бойовому строю. З тисячами, мільйонами таких же молодих чоловіків захищав свою землю від ворога.

Старшина Бондаренко майже всю війну воював у складі добровольчої дивізії сибіряків. Обороняли Москву й звідти дійшли до Східної Пруссії. На цьому довгому бойовому шляху довелося багато пережити, але ж воїни вистояли і перемогли.

Сава Григорович до кінця життя не міг забути жорстоких боїв під містом Орша, за які його удостоєно ордена Червоної Зірки, а ще груди солдата прикрашали бойові медалі "За відвагу", "За бойові заслуги", за взяття багатьох міст. Найбільш пам'ятним для воїна-полтавця був День Перемоги: "То була для кожного велика невимовна радість. З цим днем пов'язані найкращі наші сподівання і звершення, – говорив Сава Григорович. – А ще ніколи не зітреться в пам'яті Парад Перемоги на Красній площі". Після війни хлібороб повернувся в рідне село і знову десятки років орав і сів, збирав урожай.

Література

Дяченко О. Учасник Параду Перемоги / О. Дяченко // Зоря комунізму. – 1983. – 9 трав. – С. 2.



ВІЛЬХОВИК МИКИТА АНДРІЙОВИЧ (1914, с. Сенча Лохвицького повіту)

Народився Микита у селянській родині, закінчив місцеву школу, рано почав трудове життя: був робітником, майстром на будівництві Дніпрогесу, а за рік до війни 26-річному батькові трьох дітей земляки довірили очолити колгосп.

На третій день війни він залишив хліборобські справи, дружину з дітьми і відправився на фронт.

Місяць дивізія, де служив артилеристом Вільховик, утримувала рубежі в Білорусі, але довелося відступати. Під Кременчуком його було тяжко поранено, відправлено на лікування в тил.

Полк, куди після поранення повернувся воїн, місяць брав участь у жорстоких оборонних боях під Москвою. В одному з боїв Микита Андрійович підбив два танки, за що був відзначений медаллю "За відвагу" та медаллю "За оборону Москви".

Як командир взводу, роти, заступник командира 30-го гвардійського полку, він пройшов з боями важкими прибалтійськими дорогами. Та найзапеклішими були бої у Курляндії, де ворог зосередив понад 30 дивізій. Лише 13 травня 1945 року був підписаний акт капітуляції. На Параді Перемоги на грудях гвардії капітана Вільховика сяяли ордени Червоної Зірки, два ордени Вітчизняної війни 1-го і 2-го ступенів, бойові медалі. Відважний фронтовик і трудову естафету проніс гідно. Трудився головою сільради, головою колгоспу в рідному селі, начальником будівельного управління № 20. Микита Андрійович за трудові досягнення був відзначений орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, багатьма медалями.

Література

Голда Н. Дійшли до Параду Перемоги / Н. Голда // Зоря. – 2013. – 27 черв. – С. 1–2.

ВОЛКЕНШТЕЙН СЕРГІЙ СЕРГІЙОВИЧ (02.06. 1900, хутір Хатки Зіньківського повіту – 29.05.1977, Москва)



З дитинства Сергій залишився сиротою, виховувався у дочки відомого професора Миколи Скліфосовського, у Москві. Навчався в гімназії. 1918 року добровольцем пішов до Червоної Армії, був комісаром артилерійського дивізіону. У 20–30-х рр. продовжував службу у Збройних Силах. Брав участь у радянсько-фінській війні 1939–1940 рр. Перед Великою Вітчизняною війною був начальником Київського артилерійського училища.

В діючій армії з грудня 1942 року: прорив блокади Ленінграда, Курська битва, визволення Києва (17-а артилерійська дивізія під командуванням генерал-майора Волкенштейна отримала найменування "Київська"), Львівсько-Сандомирська та Вісло-Одерська операції, битва за Берлін, визволення Праги. Дивізія брала участь у 30-и проривах оборони противника. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 29.05.1945 року генерал-майору артилерії С. С. Волкенштейну присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Окрім зірки Героя, груди генерала прикрашали ордени Леніна (3), Бойового Червоного Прапора (4), М. Кутузова, Б. Хмельницького, О. Невського, десятки бойових медалей. По закінченню війни Сергій Сергійович тривалий час займав ряд командних посад у Збройних Силах. Жив у Москві, але часто відвідував Київ і Полтаву.

Література

Герої землі Полтавської : довідник : у 12 вип. – Полтава, 2010. – Вип. 1: Герої Радянського Союзу. – С. 53.

Убийвовк Л. Полтавці – учасники Параду Перемоги в Москві / Л. Убийвовк // Край. – 2004. – № 1. – С. 5.



ГЛУЩЕНКО ЛЕОНТІЙ ПЕТРОВИЧ (30.10 1914, с. Смоківка, нині – Житомирської обл. – 26.11.1985, м. Полтава)

Народився Леонтій у селянській родині, закінчив сільську школу, потім – Київський робітфак і вступив до Житомирського с.-г. інституту. 1935 року був призваний до лав Червоної Армії і зарахований курсантом Єйського військово-морського авіаційного училища. Закінчив його Глущенко за фахом штурмана авіації.

З перших днів війни новоспечений авіатор на фронті. Екіпаж літака, де Леонтій Петрович служив штурманом, вважався найкращим у 10-му гвардійському авіаполку дальньої авіації. 1943 року Глущенко зайняв посаду заступника старшого штурмана-інструктора по радіонавігації.

Досконало володіючи радіозв'язком, візуальним орієнтуванням, Леонтій Петрович завжди безпомилково виходив на ціль і швидко її знищував. Йому доручали надскладні розвідки цілей, польоти на бомбардування важливих об'єктів глибоко в тил ворога. До серпня 1943 року він здійснив 216 бойових вильотів. Один з них був над тимчасово окупованою Полтавою. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 18.09.1943 р. Л. П. Глущенко було присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Крім того, він кавалер кількох бойових орденів, медалей. Після війни Л. П. Глущенко служив в авіаційних частинах, у 1958 році демобілізувався, працював у різних установах Полтави. Іменем Героя названа вулиця в м. Полтава.

Література

Герої землі Полтавської : довідник : у 12 вип. – Полтава, 2010. – Вип.1: Герої Радянського Союзу. – С. 82.

Герои Советского Союза : краткий биограф. словарь : в 2-х т. – М., 1987. – Т. 1: А–Л. – С. 330.



ГОНЧАРЕНКО ПАВЛО ВАСИЛЬОВИЧ (1924, м. Полтава)

До війни юнак встиг закінчити школу. Старші брати (п'ять!) воювали на фронтах, а Павло лише в 1942 році одержав бойове хрещення під Воронежем. 248 окрема бригада, в якій воював Павло, громила ворога на Курській

дузі, на підступах до Дніпра, на Лютезькому плацдармі, під Прохорівкою.

Далі бойовий шлях молодшого сержанта Гончаренка проліг через Карпати, Моравську Оставу, Німеччину. Нові поранення, нові подвиги і нагороди: ордени Червоної Зірки, Слави другого і третього ступенів, медаль "За відвагу" та інші. Війну Павло Васильович закінчив старшим сержантом і з кількома однополчанами був відряджений на Парад Перемоги у Москві.

Після війни він у складі 133-го окремого батальйону охорони штабу радянської адміністрації в Берліні служив до 1948 року. Демобілізувавшись, Павло Гончаренко закінчив Львівський політехнічний інститут, працював у Магнітогорську, звідти повернувся у рідну Полтаву, на завод "Хіммаш", де головним механіком і головним інженером пропрацював до 1979 року. У травні 1995 року він вдруге побував на параді Перемоги у Москві, як представник Полтавської області.

Література

Конопля М. Учасник парадів Перемоги / М. Конопля // Зоря Полтавщини. – 1997. – 1 берез. – С. 2.

ДЗЮБАН ФЕОДОСІЙ АНТОНОВИЧ (1920, с. Голуби, нині – Решетилівського р-ну – 26.10. 2003)

Перед війною Феодосій проходив строкову службу у білоруському м. Ліда. За півроку до демобілізації почалися провокації німецьких військових на кордоні. 22 червня 1941 року їх полк було піднято по тривозі. Важкі бої з переважаючими силами ворога, відступ, переправа через ріку Березіну. Від полку залишилось півтори сотні бійців. Переформування проходило в Підмосков'ї.

У перших числах листопада 1941 року полк, в якому служив Ф. А. Дзюбан, передислокували на околицю Москви і почали готувати до участі в параді на Красній площі 7 листопада. Відразу після параду полк зайняв позиції на захисті столиці. Після жорстоких боїв фашисти почали повільно відступати. Феодосій Антонович був контужений і поранений. Вилікувався, і знову на фронт: Смоленщина, Білорусь, Крим, Кавказ, Молдова, Прибалтика – такий бойовий шлях полтавця.

Під час підготовки до Параду Перемоги командуванням було вирішено сформувати полк із тих офіцерів та солдатів, які брали участь у параді 7 листопада 1941 року, хоча в живих їх залишилось дуже мало. Тож Ф. А. Дзюбан пройшов у зведеному полку РГК, як воїн-переможець над фашистами.

Понад десять бойових нагород мав син козацького роду: ордени Вітчизняної війни 1-го і 2-го ступенів, Червоної Зірки, медалі "За відвагу" та інші.

Демобілізувавшись лише у 1947 році, Дзюбан повернувся до рідного села, працював головою колгоспу, у партійних органах.

Література

Убийвовк Л. Полтавці – учасники Параду Перемоги в Москві / Л. Убийвовк // Край. – 2004. – № 1. – С. 5.



ЖИТЧЕНКО ПЕТРО ПЕТРОВИЧ
(20.10.1919, с. Устивиця, нині –
Великобагачанського р-ну – 1985)

Народився Петро у багатодітній селянській родині. Освіту отримав початкову, працював у колгоспі.

Юнака призвали до армії в листопаді 1939 року, служба його проходила у Московському військовому окрузі. Коли почалася Велика Вітчизняна війна, Житченку довелося брати участь у боях при обороні Москви.

Коли радянські війська відбили навалу ворога і погнали його на захід, військовий підрозділ, в якому воював Петро Петрович, перекинули на Кавказ. Та скрізь, де б не довелося воювати солдату, він проявляв мужність, відвагу. Про це свідчать і бойові нагороди – два ордени Червоної Зірки, орден Вітчизняної війни 2-го ступеня, медаль "За бойові заслуги".

Доля оберігала хороброго воїна – за всі роки війни він не був жодного разу поранений.

Демобілізували Петра Петровича з армії в листопаді 1946 року, а в грудні він почав працювати в райвідділі міліції Великої Багачки.

Звільнившись з органів у 1956 році у званні майора міліції, Житченко тривалий час працював оператором з видобутку газу в Радченківському газопромисловому управлінні об'єднання "Укргаз", де за високі показники в роботі його ім'я заносилось на Дошку пошани.

Література

Видатні люди Великобагачанщини. – Полтава, 2009. – Кн. 2 – С. 115.



ЗНАЙКО ДМИТРО ІВАНОВИЧ
(1908, с. Єрківці Хорольського повіту – 05.07.2000)

Народився Дмитро у родині селянина. Після колективізації працював у колгоспі. 24 липня 1941 року був мобілізований на фронт. Війну Дмитро Іванович пройшов сапером у складі окремого саперного батальйону. Брав участь в обороні Москви, розгромі фашистських загарбників на Курській дузі. На поставлених ним керованих мінних полях в районі

Курська підірвалось чотири танки і сотні гітлерівців.

Дмитро Іванович визволяв Брянськ, Ригу, Вільнюс, польські міста і села. Поставив і зняв сотні мінних полів і дротяних загороджень. Брав участь у будівництві під вогнем ворога трьох переправ через білоруські ріки. Поблизу Берліна висадив уночі в повітря триамбразурний гітлерівський дзот, а в самому місті проклав для піхоти десятки проходів у замінованій місцевості.

За свої подвиги мужній, відважний старший сержант був нагороджений орденами Слави трьох ступенів, орденом Червоної Зірки, двома медалями "За відвагу", медалями за звільнення міст.

Повернувшись в рідне село Єрківці, Дмитро Іванович працював заступником голови колгоспу, завгоспом, бригадиром.

Література

Енциклопедія Сучасної України. – К., 2010. – Т. 10. – С. 630–631.

Хорольщина : енциклопедичний довідник. – Полтава, 2007. – С. 27.

Дубров Б. І. Солдатська слава / Б. І. Дубров. – К., 1987. – С. 274–275.

КИСЛИЙ ВОЛОДИМИР ДМИТРОВИЧ (1925, м. Лубни)

Юний лубенчанин пройшов фронтовими дорогами з честю, показав себе мужнім, хоробрим воїном. Старший сержант Кислий, командир кулеметної обслуги, за свої ратні подвиги був нагороджений трьома бойовими орденами і багатьма медалями.

20-річний воїн був удостоєний високої честі – взяти участь у Параді Перемоги на Красній площі у Москві.

Література

Піскун М. Рівняння на подвиг / М. Піскун // Зоря Полтавщини. – 1982. – 6 трав. – С. 3.

КІЗЬ ВАСИЛЬ ДМИТРОВИЧ (22.08.1922, с. Попівка Карлівського р-ну – 22.10.1996, смт Семенівка)

Народився Василь у сім'ї селянина, закінчив Карлівську середню школу, Краснодарське військово-авіаційне училище (1940–1941 рр.). Свій бойовий шлях розпочав штурманом авіаційного полку нічних бомбардувальників 2-ї повітряної армії, з 1943 року – 17-ї повітряної армії.



Влучними бомбовими ударами екіпажі бомбардувальників знищили в тилу ворога сотні військових об'єктів, ешелонів з паливом. На рахунок В. Д. Кізя понад 800 успішних бойових вильотів. Він, командир ланки, завжди проявляв неабиякі витримку, силу волі, винахідливість, в небезпечних ситуаціях заміняв пілота, вів літак до аеродрому.

Василь Дмитрович брав участь у боях за Софію, Будапешт, Прагу, Берлін. За бойові заслуги він був нагороджений орденами Бойового Червоного Прапора, Червоної Зірки, бойовими медалями. За мужність і відвагу, виконання складних завдань В. Д. Кізя було присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

По війні гвардії капітан Кізь тривалий час працював директором Веселоподільського пункту "Заготзерно", головою колгоспу ім. Чапаєва, директором хлібоприймального пункту в смт Семенівка. 1958 року ветеран війни за мирну працю був відзначений орденом Леніна.

Література

Бутенко Є. Щоб онуки не знали війни / Є. Бутенко. – Глобине, 2011. – С. 10–11; Герої землі Полтавської : довідник : у 12 вип. – Полтава, 2010. – Вип. 1: Герої Радянського Союзу. – С. 18.



КОБЗІЙ МИКОЛА ІВАНОВИЧ
(1920, с. Березова Лука Гадяцького повіту)

Народився Микола у сім'ї селянина, закінчив семирічку, трудився в колгоспі, відслужив в армії.

Сотні і сотні кілометрів пройшов Микола Іванович важкими фронтовими дорогами. Він захищав Москву, був учасником Сталінградської битви, звільняв від фашистської окупації рідну землю, народи Європи, дійшов до Берліна. Боровся з ворогом, не шкодуючи свого життя. Мав поранення.

Про мужність і відвагу воїна свідчать високі нагороди: два ордени Червоної Зірки, ордени Вітчизняної війни 1-го і 2-го ступенів, ордени інших держав, медалі "За відвагу" та інші.

Повернувшись додому, приступив до мирної праці. Разом з односельцями відбудовував зруйноване село, дбав про економічне зміцнення колгоспу.

Література

Його Москва вітала... // Гадяцький вісник. – 1991. – 9 трав. – С. 2.



КОМАР ДМИТРО ЯКОВИЧ
(25.02.1918, с. Велика Багачка)

Дмитро був призваний у ряди Червоної Армії 1939 року. Війна застала юнака в літніх таборах недалеко від Москви. Підрозділ міцно тримав оборону на річці Березині, але довелося відступити. Проте з усіх сил захищали Москву. Дмитро Якович у складі зенітно-артилерійського полку пройшов бойовий шлях від Москви до литовського міста

Шауляй, де зустрів День Перемоги у званні капітана – начальника радіотелефонного зв'язку полку. "Чи там обстріл, чи річка, чи болото, а зв'язок давай", – відмічав ветеран війни.

Капітан Комар двічі був поранений, контужений, але після лікування повертався в свій полк. Нагороджений двома орденами Червоної Зірки, медаллю "За бойові заслуги", медалями за звільнення міст. Дмитро Якович згадував: "Я брав участь в Параді Перемоги у Москві 24 червня 1945 року. Це був триумф нашої нескореності у боротьбі з фашистськими загарбниками. Сім років я йшов до цього дня, бо ще перед війною закінчував трирічний термін служби в Червоній Армії. Та чотири роки війни".

Дмитро Якович повернувся додому у Велику Багачку в 1946 році. Працював заступником голови колгоспу, завгоспом, майже десять років у міжгоспбуді. Справу батька продовжили три сини.

Література

Видатні люди Великобагачанщини. – Полтава, 2009. – Кн. 2. – С. 116–117.

КУДЕЛИЧ ВІКТОР ОЛЕКСАНДРОВИЧ (1924, м. Полтава)



Після визволення рідного міста у вересні 1943 року, Віктор потрапив у 95-у гвардійську Полтавську дивізію. У розвідроті 284 гвардійського полку відразу ж проявив себе хоробрим бійцем, став очима командира. Відступаючи, фашисти чинили жорстокість і звірства. Біля одного з сіл вони встановили свої укріплення і посадили на їхні бруствери малолітніх дітей.

Командир дивізії наказав сержанту Куделичу взяти групу автоматників, проникнути в тил ворога, зчинити там стрілянину і відволікти від себе увагу. Почалася паніка і стрілянина. Скориставшись цим, наші війська взяли штурмом ворожі позиції, визволили дітей.

Багатьма фронтовими дорогами пройшов юний, але мужній, сміливий, винахідливий розвідник Віктор. За його плечима бої за визволення Польщі, Чехословаччини. День Перемоги сержант Куделич зустрів у Празі. За півтора року боїв він був нагороджений орденами Червоної Зірки, Вітчизняної війни 2-го ступеня, Слави 3-го ступеня, багатьма бойовими медалями, удостоївся честі представляти дивізію на Параді Перемоги.

По війні Віктор Олександрович закінчив Харківський фармацевтичний інститут, багато років очолював обласне аптекоуправління. У мирний час був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора, орденами Дружби народів та "Знак Пошани".

Література

Арнаутов В. З когорти хоробрих / В. Арнаутов // Зоря Полтавщини. – 1984. – 14 жовт. – С. 4.

КУРИЛЕНКО СЕМЕН ФЕДОТОВИЧ (1916, м. Миргород)



Підполковник, на фронті був комісаром ескадрильї, брав участь у розгромі фашистів під Москвою і Сталінградом, на Курській дузі, визволяв Полтаву і Київ, бомбардував ворожі об'єкти у глибокому тилу ворога. За ратні подвиги Семен Федотович був нагороджений чотирма бойовими нагородами.

Література

Піскун М. Рівняння на подвиг / М. Піскун // Зоря Полтавщини. – 1982. – 6 трав. – С. 3.



КУЦЕВОЛ ПЕТРО МУСІЙОВИЧ (1918, більше 60 років живе у смт Чутове)

Двадцятирічним юнаком Петро став у лави Червоної Армії, закінчив полкову школу молодших сержантів і був призначений командиром протитанкової гармати.

Фронтове життя командира гармати почалося 22 червня 1941 року. Війська відступали на схід аж до Москви. Бригада, у якій воював Куцевол, втримала позиції під Москвою і погнала ворога на захід. Визволяла Харків, брала участь у Корсунь-Шевченківській битві, громила фашистів в Бессарабії, Румунії, Угорщині, Австрії, Чехословаччині.

Петра Мусійовича берегла військова удача – впродовж війни він був лише двічі поранений. За ратні подвиги гвардії старший сержант Куцевол був нагороджений двома орденами Червоної Зірки, орденом Вітчизняної війни, орденом Слави, медаллю "За відвагу", медалями за взяття європейських міст. Петро Мусійович удостоївся честі брати участь у Параді Перемоги завдяки подвигам на фронті.

У зведеному полку 2-го Українського фронту, у першій шерензі четвертим праворуч крокував артилерист. Серце гвардійця переповнювала радість за свій народ, який здолав лютого ворога, а ще – неймовірна радість, що нарешті скінчилися жахіття війни. Петро Мусійович розповідав, що особливо яскраво запам'яталися хвилини, коли під його чобітьми вгиналися фашистські прапори. "Немов босий по них ішов", – казав ветеран.

Після війни доля закинула колишнього фронтовика в Чутово. Працював спочатку у місцевому племзаводі, потім – у відгодівельному радгоспі, звідки і пішов на заслужений відпочинок.

Література

Густіліна Д. Загроза нової війни найбільше болить ветеранам / Д. Густіліна // Події та коментарі. – 2014. – 9 трав. – С. 8, 9.

Костенко Г. Зірковий час артилериста Куцевола / Г. Костенко // Зоря Полтавщини. – 2011. – 22 черв. – С. 2.



МАГДЕНКО СТЕПАН ТИМОФІЙОВИЧ (1915, с. Горошине Хорольського повіту – 2002)

Народився Степан у родині селянина. Закінчив семирічку і курси трактористів. 1938 року був призваний в армію, учасник боїв на озері Хасан.

1941 року свій перший бій він прийняв під Москвою. "Як тракторист, – розповідав Степан Тимофійович, – мав усі підстави стати танкістом, але мене зарахували у мінометну роту. До міномета потрібні були дужі і міцні хлопці, а я на здоров'я не скаржився".

Брав участь у запеклих боях під Ржевом, у Сталінградській, Курській битвах. Бойовий шлях воїна пролягав через рідну Полтавщину, але не довелося побувати в дорогому серцю Горошиному.

Степан Тимофійович визволяв Молдову, Румунію, Білорусь, Литву.

На підступах до Шеттіна корпус, в якому воював Магденко, брав участь у розгромі альтдамського угруповання ворога. Гітлерівці не витримали ударів і здавалися в полон ротами і батальйонами.

Війну старшина Магденко закінчив у німецькому місті Вісмар, його груди прикрашали два ордени Червоної Зірки, медаль "За відвагу", інші бойові медалі.

По війні повернувся в Горошине, хотілося до землі, до трактора. Але довелося стати дільничним інспектором райвідділу внутрішніх справ, наводити порядок, охороняти закон.

Література

Бутенко Є. Щоб онуки не знали війни / Є. Бутенко. – Глобине, 2011. – С. 108–114.

МАКСИМЕНКО ІВАН ПИЛИПОВИЧ (17.11.1925, с. Варварівка Карлівського р-ну – 10.03.1998)



У червні 1941 року Іван перейшов у 10-й клас. Заміняв у колгоспі на різних роботах тих, хто пішов на фронт. Під час фашистської окупації гітлерівці везли його в Німеччину на каторжні роботи. Неподалік від Львова Іван з групою товаришів утік. В лісі хлопці знайшли партизанський загін, так 17-річний юнак став партизаном.

Брав участь у знищенні ворожих гарнізонів у селах, висаджував у повітря ворожі ешелони, знищував зрадників. А коли Житомирщина була звільнена від окупантів, Максименко став армійським розвідником. Він приводив "язиків" з-за рік Південний Буг і Дністер, одним з перших форсував ріку Прут, вів розвідку і повідомляв цінні дані в районі м. Ясси. Під Будапештом, пробравшись у тил ворога, група Максименка взяла особливо важливих "язиків" – командира танкового полку і двох штабних офіцерів.

Юний розвідник, високий, стрункий хлопець зі смоляним чубом, "малюк", як його називали, вражав бувалих солдатів своєю хоробрістю. Подвиги його були увінчані орденами Слави трьох ступенів, бойовими медалями. Після війни Іван Пилипович працював учителем, інженером-конструктором.

Література

Военные разведчики, 1918 – 1945 гг. : биограф. справочник / авт.-сост. Ю. М. Ярухин. – К., 2010. – С. 223–224.

Дугар В. Крізь буревій : повість / В. Дугар. – Полтава, 2005. – С. 3–121.

Дубров Б. І. Солдатська слава / Б. І. Дубров. – К., 1987. – С. 307–308.

МАНЮК ІВАН МИКИТОВИЧ
(1920, с. ГорошинеХорольського повіту – 2005)

Народився і виріс Іван у сім'ї селянина. Закінчив сільську семирічку, мріяв стати трактористом. Але військкомат направив юнака в танкове училище.

Війну лейтенант Манюк зустрів уже вправним танкістом. Йому довелося брати участь у всіх найтяжчих і найбільших танкових битвах.

Так, у бою під Прохорівкою, де зіткнулися танкові армії і вирішувалася доля нашої броньованої сили, танк Івана Микитовича було підбито. Обгорілого командира відправили до госпіталю. Одужав танкіст і знову повернувся у свою частину. Були ще важкі бої, ще не раз він горів у танку. 1944 року гвардії майор Манюк був відзначений орденами Бойового Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ступеня, багатьма бойовими медалями. Досвідченого офіцера переводять у штаб 62-ї армії В. І. Чуйкова, а потім направляють до Москви навчатися в Академію бронетанкових військ.

На параді Перемоги Манюка, як бойового офіцера, призначили командувати танковим взводом у зведеному бронетанковому полку. По закінченню Академії підполковник, потім полковник Манюк служив у різних частинах, командував полком, дивізією.

Література

Бутенко Є. Щоб онуки не знали війни / Є. Бутенко. – Глобине, 2011. – С. 115–117.



МІХНО ДМИТРО ГРИГОРОВИЧ
(1922, с. Луговики Чорнухинського р-ну – 1994)

Народився Дмитро у родині селянина. Закінчив семирічку, друзі умовили вступати разом в льотну школу. Так, хлопець від землі опанував льотну справу і став штурманом важкого нічного бомбардувальника.

На фронті він був з першого дня війни, і доля оберігала екіпаж його літака. Виручали майстерність, мужність і вміння. За роки війни Дмитро Григорович звик бачити землю з кабіни свого літака. Зрита снарядами і бомбами, сполосована траншеями, окупована земля ловила їх нічний бомбардувальник у перехрестя прожекторів і трасуючих кулеметних черг, намагалася знищити. Але екіпаж зраненого літака повертався на свій аеродром.

За зразкове виконання бойових завдань Д. Г. Міхно був нагороджений орденами Бойового Червоного Прапора, Вітчизняної війни I ступеня, багатьма бойовими медалями. Колишній штурман, переможець над фашизмом став хліборобом, дбайливим господарем, головою колгоспу "Маяк комунізму" (с. Іванівка Семенівського р-ну), яким керував двадцять років. За високі досягнення в роботі Д. Г. Міхно був нагороджений орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора.

Література

Бутенко Є. Щоб онуки не знали війни / Є. Бутенко. – Глобине, 2011. – С. 153–159.

Заєць М. І як завжди в строю / М. Заєць // Зоря Полтавщини. – 1975. – 24 черв. – С. 3.

МИКИТЕНКО МИКОЛА ОЛЕКСІЙОВИЧ (19.07.1923, с. Попівка Хорольського р-ну – 09.08.1983)

Микола закінчив сільську школу, а потім навчався в Аккерманському учительському інституті, де і застала його війна. Воював із вересня 1941 року по листопад 1945 року. Був командиром відділення мінерів на Донському фронті.

Нагороджений чотирма медалями "За відвагу": першою – за бої під Сталінградом, другою і третьою – за сміливі партизанські рейди під керівництвом двічі Героя Радянського Союзу С. А. Ковпака, четвертою – за бойові операції у складі військ 3-го Білоруського фронту. А ще був удостоєний ордена Бойового Червоного Прапора та польського Партизанського Хреста. По закінченню війни М. О. Микитенко працював на різних посадах у м. Хорол.

Література

Козлов А. В. Хорольщина : енциклопедичний довідник / А. В. Козлов. – Полтава, 2007. – С. 42.

Козлов В. А. Історія Хорола. – Полтава, 2006. – С. 107.

НЕДАВНІЙ ВАСИЛЬ ІВАНОВИЧ (1918, с. Таборище, Полтавщина)

До війни Василь за комсомольським призовом вступив у військово-авіаційне училище, став льотчиком. Велика Вітчизняна війна застала його у м. Полоцьк. Одного разу під Смоленськом зав'язався нерівний бій. Літак лейтенанта Недавнього був збитий.

Важке поранення і контузія. Потім був госпіталь, тривале лікування. До літака лікарі Василя Івановича більше не допустили.

Довелося стати артилеристом. Подальший бойовий шлях колишнього льотчика був пов'язаний з прославленою 7-ю гвардійською повітряно-десантною дивізією. Сталінград, Курська дуга, Корсунь-Шевченківська, Яссько-Кишинівська битви. Недавній був командиром взводу, старшим на батареї, командиром батареї.

Війну гвардієць Недавній закінчив командиром артилерійського дивізіону. За ратні подвиги Батьківщина нагородила його орденами Червоної Зірки, Вітчизняної війни 1-го і 2-го ступенів, десятьма бойовими медалями.

Після війни він жив і працював у м. Кременчук. У мирний час до фронтових нагород додалися відзнаки за мирну працю в галузі залізничного транспорту.

Зведений полк 3-го Українського фронту, у складі якого В. І. Недавній брав участь у Параді Перемоги, вів Маршал Радянського Союзу Ф. І. Толбухін.

Література





**НЕМУДРИЙ ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ
(1918, с. Вібли Кобеляцького повіту)**

Народився Григорій у багатодітній селянській родині. Змалку знав важку працю на землі, в господарстві.

Призвали юнака в армію 1939 року, а через десять днів він уже воював на фінській війні. Бойовий шлях Григорія Петровича проліг через важкі випробування, кровопролитні битви.

Як і багато інших воїнів, він з гіркотою переживав втрату своїх побратимів, особливо, при взятті Кенігсберга та Берліна. Німці стояли на смерть, бої йшли за кожний камінь, за кожний метр, за кожний будинок. Стріляли з вікон, підвалів, навіть з-за дерев. Доля вберегла Григорія від смерті, а з їхнього батальйону залишилось тоді чоловік сорок... Він був поранений в ногу. Пізніше згадував: "Мені дуже хотілося дійти до Берліна, але замість цього потрапив у госпіталь, де лікувався аж до кінця війни".

Перемогу Немудрий зустрів у південній Пруссії. Ветеран згадував: "Пам'ятаю, як на другий чи третій день після Перемоги до нас у госпіталь заїхав командувач 3-го Білоруського фронту Маршал О. М. Василевський. Подивився на мене й питає: "Ти звідки?" – "З України", – кажу. "Орденосець" – "Орденосець" – "Тоді готуйся до участі в Параді Перемоги...". Відбір на парад був дуже суворий, за принципом: кращий із кращих. Щоб і високі, і стрункі, а особливо – з бойовими нагородами і визначними заслугами".

І в дев'яносто літ ветеран не міг забути тієї атмосфери, що панувала на Параді: "Тоді майже кожен плакав від радості. І такий був дух, що не можна передати словами. Хотілося співати, кудись летіти. І найголовніше – обійняти весь світ...".

Література

Бобрищев К. Хіба таке можна забути? / К. Бобрищев // Вечірня Полтава. – 2008. – 7 трав. – С. 1, 5.



**ОСТАПЕНКО ПЕТРО ФЕДОРОВИЧ
(16.06.1914 – 29.08.1998, с. Новачиха
Хорольського р-ну)**

Народився Петро в Росії, але ріс, навчався, працював в селах Остапенки, Новачиха Хорольського р-ну. Закінчив місцеву семирічку, працював фінагентом, служив в армії.

З перших днів війни був мобілізований на фронт. Бойовий шлях Петро Федорович розпочав і закінчив командиром самохідної гармати в стрілецькому полку. Він воював в

Україні і на Північному Кавказі, в Білорусі і Прибалтиці, на польській землі, дійшов до Берліна і Праги. Кілька разів був поранений.

Старший сержант Остапенко – повний кавалер ордена Слави. До речі, за подвиг під Берліном його представили до ордена Слави I ступеня, але про цю нагороду він тоді нічого не знав. І лише через тридцять років золотий орден Слави знайшов його і став шістнадцятою нагородою воїна. Груді Петра Федоровича на Параді Перемоги прикрашали ордени Вітчизняної війни 1-го та 2-го ступенів, Червоної Зірки, Богдана Хмельницького, медалі "За відвагу", "За бойові заслуги" та інші.

Після війни відважний артилерист, повернувся в с. Новачиха, став хліборобом. Багато років очолював колгосп ім. Кірова, обирався головою виконкому сільської ради.

Література

Козлов А. В. Хорольщина : енциклопедичний довідник / А. В. Козлов. – Полтава, 2007. – С. 52.

Рощин И. И. Солдатская слава. – М., 1982. – Кн. 6. – С. 164–165.

ПЕРЕПЕЛИЦЯ ІВАН СЕРГІЙОВИЧ (1922, м. Полтава)

Іван перед війною навчався у Полтавському автотракторному училищі, а потім був переведений до Челябінського танкового училища. Звідти потрапив на фронт: спочатку воював на Брянському, 2-му Прибалтійському, а потім – 3-му Білоруському фронтах. Під час одного бою самохідку, яку вів Перепелиця, підбило ворожим снарядом.



"Ремонтуватимем на полі бою!" – вирішив він. На дзижчання куль ніби й уваги не звертали. За якихось півгодини несправність усунули. І знову в бій. За успішний ремонт машини на полі бою механік-водій І. Перепелиця і командир екіпажу були представлені до орденів Червоної Зірки.

А всього у техника-лейтенанта Івана Перепелиці п'ять бойових орденів і тринадцять медалей за ратні подвиги. Радісний День Перемоги наш земляк зустрів за Кенігсбергом. Там стало відомо, що Іван Сергійович буде брати участь в Параді Перемоги і йтиме в колоні прапороносців, нестиме гвардійський прапор свого полку.

Після війни Перепелиця більше десяти років ще служив в армії. 1958 року він у званні підполковника звільнився у запас і повернувся до Полтави. Працював в обласному управлінні сільського господарства. Військову естафету передав своєму синові Сергію, який став офіцером.

Література

Писаренко С. Парад переможців / С. Писаренко // Комсомолец Полтавщини. – 1988. – 8 трав. – С. 3.

ПИЩАЛКА ЛУКА АНДРІЙОВИЧ
(1920, с. Шевченки Кременчуцького повіту)

Бойовий шлях сержанта Пищалки пролягав від Москви до Ленінграда, він визволяв Прибалтику, громив гітлерівців в Східній Пруссії. Лука Андрійович нагороджений двома орденами і багатьма бойовими медалями.

Література

Піскун М. Рівняння на подвиг / М. Піскун // Зоря Полтавщини. – 1982. – 6 трав. – С. 3.



РОЗУМІЙ ГРИГОРІЙ ІВАНОВИЧ
(1912, с. Олександрівка, нині – Гребінківського р-ну)

Народився Григорій в родині селянина, вивчився на зв'язківця і до війни працював у Кустанайській області (Казахстан). З перших днів війни він потрапив у мінометну батарею 156-ої дивізії.

Григорій Іванович згадував: "Нашу дивізію направили у Латвію на форсування Західної Двіни. Потім розформували, і ми вже воювали у складі 3-ої ударної армії. Бої вели в Польщі, форсували річку Віслу, гнали окупантів аж до річки Одер.

Звідти до Берліна залишалось 60-70 км. Наш полк з боями дійшов до річки Шпрее. Першим форсував її перший батальйон під командуванням капітана Неустроева. Полк підійшов до рейхстагу, бої вже велися у самому приміщенні".

Старшина-мінометник Г. І. Розумій, пройшовши бойовий шлях від Старої Руси до Берліна, залишив на стінах рейхстагу свій автограф. Він згадував: "Другого травня Берлін здався повністю. Довгоочікувана Перемога прийшла! З усіх військ виділили тих, хто буде брати участь у військовому параді на Красній площі у Москві. І мені випала така честь".

Література

Денисенко Г. Учасник параду на Красній площі у Москві / Г. Денисенко // Гребінчин край. – 2004. – 6 трав. – С. 3.

Піскун М. Рівняння на подвиг / М. Піскун // Зоря Полтавщини. – 1982. – 6 трав. – С. 3.



РОМАНЧЕНКО ІВАН ЮХИМОВИЧ
(28.10.1923, с. Карабазівка, нині –
Зіньківського р-ну – 03.07.1988)

Народився Іван у селянській сім'ї. 1939 року закінчив 9 класів Опішнянської СШ. В липні 1942 року добровольцем пішов на фронт, воював на 1-му Українському фронті, був командиром гармати в танковому батальйоні.

Особливо гвардії старший сержант відзначився при форсуванні Одеру. Коли був смертельно поранений командир танка, Романченко взяв командування на себе. Втративши зв'язок з підрозділом, танк опинився в оточенні, до того ж у машині було лише два танкісти. Раптом екіпаж танка зіткнувся з ворожою мотоколоною, яка поспішала на допомогу своїм. Іван Юхимович не розгубився і першим пострілом з гармати вивів з ладу головного "тигра", другим – пошкодив бронетранспортер, що замикав колону. Серед гітлерівців зчинилася паніка. Тим часом відважний танкіст продовжував вести прицільний вогонь. У цьому бою танк Романченка ще знищив 3 протитанкових гармати, бронетранспортер, 10 автомашин з боєприпасами, 17 кулеметів, до 200 ворожих солдатів і офіцерів.

За мужність і відвагу, проявлені при форсуванні ріки Одер, Указом Президії Верховної Ради СРСР від 10 квітня 1945 року І. Ю. Романченку було присвоєно звання Героя Радянського Союзу. Далі він штурмував Берлін, визволяв Прагу. Нагороджений воїн двома орденами Червоної Зірки, медалями за взяття європейських міст. Після війни Іван Юхимович повернувся на Полтавщину, працював у Чутівському р-ні.

Література

Герої землі Полтавської : довідник : у 12 вип. – Полтава, 2010. – Вип.1: Герої Радянського Союзу. – С. 16.

Куликова А. Командир тридцятьчетвірки / А. Куликова // Прапор комунізму. – 1990. – 6 верес.

СОЛОД ОЛЕКСІЙ ПУДОВИЧ (28.03.1924, с. Велика Багачка –14.11.2003)



Народився Олексій у селянській родині, закінчив до війни дев'ять класів. Учасник Великої Вітчизняної війни з січня 1943 року, розвідник взводу пішої розвідки 88-го гвардійського стрілецького полку у складі 4-го Українського, 1-го Прибалтійського, 3-го Білоруського фронтів.

З квітня по серпень 1944 року в ході розвідки на території Криму та Литви проявив у тилу ворога мужність, винахідливість і сміливість, знищивши десятки гітлерівців, кулемети, вогневі точки противника, захопивши декілька важливих "язиків". За півроку участі в бойових діях Солод був нагороджений орденами Слави 3-го і 2-го ступенів. А в лютому 1945 року в ході бою в районі Кенігсбергу своєчасно помітив засаду противника, непомітно обійшов її й знищив "кубл" фашистів. Був нагороджений золотим орденом Слави 1-го ступеня. Крім того, розвідник, гвардії ефрейтор О. П. Солод був нагороджений орденами Вітчизняної війни 1-го ступеня, Червоної Зірки, бойовими медалями, а в мирний час – орденом "Знак Пошани".

Після війни Олексій Пудович жив у Росії, працював майстром на судномеханічному заводі.

Література

Военные разведчики, 1918 – 1945 гг. : биограф. справочник. – М., 2010. – С. 323–324.

Кавалеры ордена Славы трех степеней : краткий биограф. словарь. – М., 2000. – С. 540.



СОЦЕНКО АНДРІЙ ВАСИЛЬОВИЧ (1918, с. Великі Кринки Кременчуцького повіту)

Ще на початку тридцятих років, навчаючись у Великокринківській середній школі, Андрій захоплювався радіотехнікою. Тоді він виготовив детекторного радіоприймача і разом з товаришами слухав передачі. В той час радіо на селі було незвичайною новиною. Після закінчення навчання в школі юнакові запропонували посаду радіооператора.

1939 року Андрій став курсантом військової авіаційної технічної школи. Перед початком Великої Вітчизняної війни він служив техніком літака в авіаційних полках далекої авіації. Там і застала війна молодого авіатора.

На важкому бомбардувальнику в складі екіпажу з семи чоловік Соценко штурмував ворожі укріплення, залізничні вузли, ешелони з живою силою ворога. Більше 250 бойових вильотів здійснив бортовий технік, кожен вимагав ризику, відваги, самопожертви.

Андрій Васильович пригадував важкі бої за Севастополь влітку 1942 року. Їх бомбардувальник був підбитий і впав у море поблизу Анапи. Екіпаж тримався на обломках літака у глибоких хвилях. Рятівною виявились шлюпка, якою моряки підібрали екіпаж.

Важкими фронтовими дорогами довелося пройти бортовому технікові Андрію Соценку, щоб дійти до Перемоги. Він брав участь в обороні Ленінграда, Сталінграда, штурмував Берлін, висаджувався з десантом у Чехословаччині, громив японських самураїв.

За свої ратні подвиги Андрій Васильович нагороджений орденами Вітчизняної війни 1-го ступеня, двома орденами Вітчизняної війни 2-го ступеня, орденом Червоної Зірки, багатьма бойовими медалями. На Параді Перемоги А. В. Соценко крокував у складі зведеного Карельського полку, як представник 54-ої авіаційної дивізії. А вже в післявоєнні роки, коли Андрій Васильович працював начальником Великокринківського відділення зв'язку, відзначений трудовими нагородами.

Література

Сорокопуд І. Великі Кринки та великокринківці / І. Сорокопуд. – Полтава, 2011. – С. 54–55.

Цмокаленко С. Учасник Параду Перемоги / С. Цмокаленко // Зоря комунізму. – 1982. – 8 трав. – С. 2.

ТИСМЕНЕЦЬКИЙ ПЕТРО ХАРИТОНОВИЧ **(1924, Полтавщина)**



До війни Петро встиг закінчити школу, за віком він не підлягав призову. Лише в грудні 1943 року його було мобілізовано в армію. Після півторамісячного навчання у запасному полку Петра було відібрано для служби у розвідці, де він і служив до кінця війни.

Нелегко давалася рядовому Тисменецькому важка професія розвідника. Першого "язика" він добув у квітні 1944 року, за що отримав медаль "За відвагу". За форсування ріки Березіна, встановлення зв'язку з партизанами, утримання кількох переправ його було відмічено орденом Слави 3-го ступеня.

Поблизу Мінська в складі групи розвідників, яка прорвалася на танках у тил фашистів, брав участь у захопленні обозу з продовольством і боеприпасами. Сержантові Тисменецькому було вручено орден Слави 2-го ступеня. 31 грудня 1944 року, незадовго до прориву ворожої оборони, із розвідки боєм привів есесівця, який дав дуже важливі відомості. Але мужній воїн був тяжко поранений.

Цей пошук був останнім, 32-им для відважного двадцятирічного розвідника. Після тримісячного лікування у госпіталі Петру Харитоновичу було вручено орден Слави 1-го ступеня і присвоєно звання старшини. По війні було навчання у сільськогосподарському інституті, робота у міжобласному тресті "Полтавсільелектромережбуд", з посади керуючого цим трестом Тисменецький і пішов на пенсію.

Література

Черкун П. Відважний розвідник / П. Черкун // Зоря Полтавщини. – 1990. – 9 трав. – С. 1.

Дубров Б. І. Солдатська слава / Б. І. Дубров. – К., 1987. – С. 355.

ХІЛЬЧУК ВАСИЛЬ НИКИФОРОВИЧ **(22.05.1921 – 22.05.2000, смт Глобине)**



Народився Василь у Західній Україні в бідній селянській родині. Деякий час сім'я проживала на території панської Польщі. Він, хлопський син, не міг і думати про школу. 1939 року Хільчуки переїхали до с. Пустовійтове Глобинського р-ну. Василь працював у кузні, а вечорами вчився, бо був неписьменним.

Отримав початкову освіту, вивчився на тракториста. Тільки б трудитись, але ввірвалася у мирне життя війна... Юнак разом з друзями-механізаторами евакуював колгоспну техніку вглиб країни.

3 березня 1942 року Василь у діючій армії. Брав участь у Сталінградській битві, у звільненні Донбасу, Запоріжжя, Севастополя, Гомеля, в штурмі Кенігсберга. Особливо відзначився Василь Никифорович у вуличних боях за

Кенігсберг у квітні 1945 року. Указом Президії Верховної Ради СРСР від 19 квітня 1945 року за проявлені мужність і відвагу навіднику гармати 358-го артилерійського полку 126-ої Горлівської двічі Червонопрапорної ордена Суворова стрілецької дивізії гвардії молодшому сержанту В. Н. Хільчуку було присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Про це першим повідомив і поздоровив батьків на далекій Полтавщині телеграмою Маршал Радянського Союзу О. М. Василевський. Крім того, гвардії сержант – кавалер орденів Леніна, Вітчизняної війни 1-го та 2-го ступеня, Червоної Зірки, Слави 3-го ступеня, Б. Хмельницького, бойових медалей.

Герой Радянського Союзу Василь Никифорович Хільчук був учасником Параду Перемоги у Москві. Кадр тодішньої кінохроніки з Красної площі навічно закарбував образ нашого земляка. Він обійшов багато видань світу.

Після повернення на Полтавщину колишній воїн з новими силами і енергією включився у відбудову народного господарства, зруйнованого фашистськими загарбниками. Очолював колгоспи в с. Черевані, в смт Глобине. Нагороджений трудовими орденами й медалями. Похований у смт Глобине, на Череванівському кладовищі.

Література

Герої землі Полтавської : довідник : у 12 вип. – Полтава, 2010. – Вип.1: Герої Радянського Союзу. – С. 92.

Григор'єв В. Роде наш прекрасний: історія Глобинського р-ну в особах / В. Григор'єв. – Полтава, 2007. – С. 82–84.

Біленко В. Життя, обпалене грозами / В. Біленко // Зоря комунізму. – 1985. – 20 квіт. – С.3.



ЧУМАЧЕНКО ПИЛИП ЯКОВИЧ (1920, живе у м. Лохвиця)

До війни Пилип навчався у технічному училищі, працював на залізниці в м. Шахти. З 1941 року – в діючій армії. В складі 172-ої Павлоградської Червонопрапорної ордена Суворова стрілецької дивізії брав участь у боях за Сталінград, Донбас, Рівне, у звільненні Польщі, штурмував Берлін. З боями форсував ріки Дон, Сян, Віслу, Одер. Йому, солдатіві-визволителю аплодувала Європа. До речі, бойові дії, в яких брав участь полк Пилипа Яковича, лягли в основу роману-трилогії К. Симонова "Живые и мертвые". Після війни працював комбайнером в Чорнухинській МТС. Переїхавши до Лохвиці, Чумаченко працював завідувачем складу на харчосмаковій, швейній фабриках, завідував базою Лохвицької ПМК–273.

За значні бойові заслуги перед Батьківщиною. за мужність і самовідданість, сумлінну працю в повоєнні роки на благо м. Лохвиця, особливі заслуги в галузі громадського життя міста, вагомий особистий внесок у справу військово-патріотичного виховання молодих лохвичан, рішенням 53-ої сесії Лохвицької міської ради 6-го скликання від 18.11.2014 року присвоєно звання "Почесний громадянин м. Лохвиця" воїнам-ветеранам Великої Вітчизняної війни, в. т. ч.

учаснику Параду Перемоги на Красній площі у Москві, кавалеру бойових орденів і медалей Чумаченку Пилипу Яковичу.

Література

Почесні громадяни Лохвиці // Зоря. – 2014. – 23 груд. – С. 2.

Доленко О. Пилип Чумаченко охороняв від фашистів майбутнього письменника Костянтина Симонова / О. Доленко // Події та коментарі. – 2014. – 9 трав. – С. 8.

ЧУЧУПАЛО ВОЛОДИМИР (1924, с. Ново-Григорівка Машівського р-ну)



Юний уродженець нашого краю перед війною жив у Хмельницькій області. Батько 1941 року відправив сім'ю на Полтавщину, а сам пішов на фронт. Володимир, який у свої неповні сімнадцять був високим на зріст, фізично розвинутим, а тому виглядав значно старшим за однолітків, теж прагнув на війну, але воєнком капітан Воронін відповідав: "Малий ще" і відправляв хлопця на курси снайперів.

Майже через рік, рятуючись від війни, сім'я Чучупала евакуювалася в Сталінград. Тут повістка знайшла Володимира сама.

Юнака та його однолітків відправили в Москву, де формувалися гвардійські військові частини. Через місяць необстріляних і ненавчених "гвардійців" кинули у бій під Ржевом. Першу нагороду, медаль "За відвагу", рядовий Чучупало одержав влітку 1943 року, коли зумів своєчасно доставити секретний пакет командирі дивізіону в районі Савур-Могили.

Іншого разу, ризикуючи власним життям, він подолав мінне поле і доповів командуванню про загрозу ворожого наступу. Володимир був нагороджений медаллю "За бойові заслуги". Після визволення Лівобережної України Чучупала відправили навчатися в Перше Московське мінометно-артилерійське училище. Закінчивши його, Володимир ще 30 років не знімав військову форму, дослужився до полковника.

Література

Конопля М. Учасник Параду Перемоги / М. Конопля // Молода громада. – 1995. – 3 берез. – С. 3.

ШЕРСТЮК ФЕДІР СЕМЕНОВИЧ (06.03.1925, с. Базилівщина Машівського р-ну – 21.06.1992)



Народився Федір в селянській родині, закінчив семирічку, працював у колгоспі. Бойове хрещення юнак прийняв 1943 року під Кривим Рогом, де разом з групою бійців розгромив штаб фашистського полку.

За знищення зі снайперської гвинтівки 216-и гітлерівців, був удостоєний ордена Слави 3-го і 2-го ступенів.

Один із показових прикладів був під Бреслау. В одній із атак Шерстюк поранив німецького офіцера-вершника. Вбитий кінь придавив до землі ногу фашиста і той ніяк не міг вивільнити її. Гітлерівці кинулись на допомогу. Скориставшись цим, снайпери групи Шерстюка знищили до півсотні ворогів.

До речі, група Федора за роки війни знищила близько п'яти тисяч фашистів, майже полк. А наш земляк – один із семи снайперів – повних кавалерів ордена Слави, вихованців 1-го Українського фронту. Крім того, він є кавалером ордена США "Бронзова Зірка". Після війни Федір Семенович працював в органах внутрішніх справ Львівської області, за відмінну службу нагороджений трьома медалями.

Література

Коломийчук Д. Фронти снайпера Федора Шерстюка / Д. Коломийчук // Вечірня Полтава. – 2012. – 22 лют. – С. 5.

Міщенко М. Честь солдата / М. Міщенко // Молодь України. – 1988. – 9 трав.

Дубров Б. І. Солдатська слава / Б. І. Дубров. – К., 1987. – С. 376.

Пчелинцев В. Н. Снайперское движение в годы Великой Отечественной войны / В. Н. Пчелинцев. – М., 1986. – С. 62.



ЩАСЛИВИЙ АНДРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ (18.08.1923, жив і працював у м. Кременчук)

Доля Андрія була схожа на долю тисяч юнаків того часу. Вчився в школі, як і всі хлопці, був бешкетником, жвавим, веселим, романтичним. Тому 17-річним за комсомольською путівкою поїхав споруджувати залізницю від Херсона до Джанкою. А вже через рік Андрія забрали в армію, де і застала його війна.

Далі навчання в Сухумському кулеметному училищі, на фронт потрапив у 1942 році лейтенантом. Одразу на передову. Важкі бої, втрата бойових друзів, поранення, контузія. У липні 1943-го Щасливий, уже командир роти, відзначився на прориві ворожого рубежу, так званої "Голубої лінії" і отримав орден Бойового Червоного Прапора.

Порядком мічений полум'ям війни, Андрій Олексійович продовжував свій бойовий шлях: Кавказ, Україна, Молдова, Яссько-Кишинівська операція. І нагороди за ратні подвиги: ордени Червоної Зірки, Вітчизняної війни I ступеня, бойові медалі.

Зрозуміло, чому саме на 21-річного Андрія Щасливого впав вибір брати участь у Параді Перемоги. Він згадував: "24 червня 1945 року став найщасливішим днем у моєму житті. Такого параду більше не буде ніколи. Колона, в якій я йшов, несла 100 бойових прапорів, увінчаних орденами та орденськими стрічками. Я стояв у групі від 188-ої стрілецької дивізії у зведеному полку 3-го Українського фронту. Був у першій шерензі в званні капітана".

Література

Обревко Л. На Параді Перемоги / Л. Обревко // Вісник Кременчука. – 2005. – 12 трав. – С. 11.

ЩЕРБИНА ПЕТРО КІНДРАТОВИЧ (1924, с. Чаплинці Семенівського р-ну – 1989)



Народився Петро у сім'ї селянина. Війна застала його у дев'ятому класі. Старші всі пішли до військкомату, а за ними і дев'ятикласники. Їх відправили додому, але через деякий час тих, хто просився добровільно на фронт, викликали і направили до Полтави, де вони пройшли початкову підготовку.

Петро пізнав важкі дні відступу наших військ влітку 1941 року, полон, концтабір. Старші товариші, мужні і турботливі побратими допомогли вижити сімнадцятирічному пораненому хлопцеві, який рано став дорослим.

Коли наші війська звільнили полонених, Щербина був зарахований розвідником-зв'язківцем в одну з військових частин, де проявив себе сміливим, винахідливим, мужнім воїном. За короткий час боїв був нагороджений двома медалями "За відвагу", а за форсування річки Буг отримав орден Червоної Зірки.

Бойовий шлях розвідника, сержанта Щербини проліг через Молдову, Югославію, Угорщину, Австрію, Чехословаччину. За збереження мосту через Дунай він був відзначений орденом Слави третього ступеня. Воїни дивізії, де воював Петро Кіндратович, вже й після Дня Перемоги добивали фашистів, полонили величезну військову частину ворога.

На Параді Перемоги Щербина входив до складу зведеного полку 3-го Українського фронту, його місце – в шостому ряду, восьмий від трибуни. Демобілізувався лише 1947 року. З 1954 року, закінчивши школу бухгалтерів, працював головним бухгалтером в колгоспі, відзначений орденом Трудового Червоного Прапора.

Література

Бутенко Є. Щоб онуки не знали війни / Є. Бутенко. – Глобине, 2011. – С. 59–68.

ЮЩЕНКО МАКСИМ ЄВТИХІЙОВИЧ (1915, с. Безсали Лохвицького повіту)

Виріс Максим у бідній селянській сім'ї, працював у колгоспі. 1937 року його призвали на армійську службу. Не знав тоді юнак і його батьки, що до рідної хати він повернеться лише через дев'ять років.

Старшина Ющенко громив ворога на Західному фронті, був тяжко поранений, лікувався у Новосибірську. Саме тоді, в кінці 1941 року, у цьому місті формувалася 70-а морська стрілецька бригада з моряків Тихоокеанського флоту. Молодого, міцного старшину Ющенко зарахували в бригаду.

Ленінградський фронт. Захист "дороги життя" на Ладозі. 1943 року морську бригаду перекинули у Заполяр'я. Хоробро бився воїн на Карельському фронті аж до виходу з війни Фінляндії. Потім воював у складі 32-ої гірсько-стрілецької бригади на 4-ому Українському фронті. День Перемоги зустрів у Чехословаччині.

За мужність і відвагу, проявлені у боях, старшина Ющенко був нагороджений орденом Червоної Зірки, медаллю "За бойові заслуги". На Параді Перемоги він проніс прапор 4-го Українського фронту.

А ще була служба на Далекому Сході. 1946 року воїн повернувся до мирної праці. Земляки обрали Максима Ющенка головою колгоспу, майже три десятиліття він стояв біля цього керма. За трудові досягнення був удостоєний двох орденів Трудового Червоного Прапора, орденів Жовтневої революції, "Знак Пошани".

Література

Бровар Д. Прапорносець / Д. Бровар // Зоря Полтавщини. – 1978. – 16 черв. – С. 2.



ЯКОВЕНКО АНДРІЙ АНДРІЙОВИЧ (17.08.1921, с. Красногорівка, нині – Великобагачанського р-ну – 26.06.2001)

1937 року Андрій закінчив місцеву семирічку і вступив до сільськогосподарського технікуму. Через рік йому довелося залишити навчання і піти працювати на будівництво підсобним робітником.

26 серпня 1940 року Яковенка призвали в Червону Армію. Службу проходив у Пскові, Ленінграді на охороні оборонних споруд. Війну зустрів кулеметником на прикордонній заставі, у першому ж бою був поранений. Після одужання брав участь у боях на Пулковських висотах у складі окремого лижного батальйону прориву. 15 серпня 1942 року Андрій вдруге був тяжко поранений і вивезений по "дорозі життя" через Ладозьке озеро в тил, де і доліковувався.

Потім Яковенко став сапером, командиром взводу. Під вогнем ворога наводив переправи, готував проходи через мінні поля і дротові загородження. Ця робота вимагала високого вміння, героїзму і була пов'язана з великими втратами.

За відвагу у бойових діях був нагороджений двома орденами Вітчизняної війни, орденом Слави 3-го ступеня, двома медалями "За відвагу". У мирний час колишній воїн працював на зведенні каскаду гідроелектростанцій на річці Псьол, у районній електромережі. За трудові успіхи Андрій Андрійович був нагороджений орденом Трудового Червоного Прапора.

Література

Видатні люди Великобагачанщини. – Полтава, 2009. – Кн. 2. – С. 117–118.

ЯРЕМЕНКО ВАСИЛЬ МЕФОДІЙОВИЧ (1924, с. Корніївка Гребінківського р-ну)



Вниз по річці Оржиці від древнього городища, на пологому лівому березі розкинувся хутір Корніївка, який згодом став селом. Прадіди Мефодія Давидовича Яременка були чи не найпершими його поселенцями. Довге життя прожив він, у 20–30 рр. ХХ століття відчув себе господарем, одержав землю.

1924 року дружина Марфа Тарасівна подарувала йому сина. Народила прямо в полі, під копами свіжоскошеного жита. Нарекли хлопця Василем, бо очі мав, що ті квіти польові волошки, сині-сині.

Весною 1930 року в Корніївці був утворений колгосп "Червоний сніп". Разом з іншими односельцями вступив до нього і М. Д. Яременко. Майстер на всі руки – він і коваль, і машиніст парової молотарки. Підріс старший син Василь теж став працювати в колгоспі. Спочатку був підпасичем, погоничем коней на сівалці, жатці. А далі вже й сам орав колгоспні ниви, сів.

Тільки-но зажили по-людськи Яременки, вилізли зі злиднів, як почалася війна. Василю виповнилося тільки-но 16 років. На початку війни протягом трьох місяців вчився на будівельника. Згодом разом з іншими юнаками евакуювався на Урал, де працював на одному з заводів Магнітогорська.

Як і всі, голодував, мерз, але кожного дня перевиконував норми. Часто й спати лягав тут же, біля верстата. І все ходив до військкомату. Мети своєї досяг, його зарахували у полкову школу, де Василь за короткий час опанував спеціальність звукорозвідника, отримав звання сержанта.

Воював на Карельському фронті, чітко і швидко визначав місцезнаходження ворожих вогневих точок. Одного разу фашисти пішли на хитрість. Розмістили свої гармати на плотах. Зробивши постріли, швидко міняли позицію. Коли воїн доповів координати ворога, командування здивувалося: як ворожі вогневі точки можуть знаходитися на озері? Звукорозвідникам спочатку не повірили. І лише коли розвідка підтвердила дані, змінили гнів на милість, ворожі точки було ліквідовано.

Хоробрий полтавець отримав бойові нагороди за прорив німецької оборони на північний захід від Мурманська, за визволення від загарбників району нікельового виробництва, за визволення від фашистів Заполяр'я.

Після демобілізації тридцять шість років трудився Василь Мефодійович у локомотивному депо Гребінка. Піднімав з руїн місто, ремонтував паровози та тепловози. Його бригаді першій у депо було присвоєно звання "Бригада комуністичної праці". До бойових нагород додалися трудові.

Література

Садовниченко М. Учасник Параду Перемоги / М. Садовниченко // Серп і молот. – 1990. – 9 трав. – С. 3.

Науково-виробниче видання

До 70-річчя Великої Перемоги

**ЇХ КВІТАМИ ЄВРОПА ЗУСТРІЧАЛА,
ВІТЧИЗНА ЇХ НОСИЛА НА РУКАХ...**

Воїни-полтавці – учасники Параду Перемоги

Біобібліографічний довідник

Упорядник *Надія Михайлівна Требіна*

Редактор

С. В. Сичова

Комп'ютерний набір

В. В. Шевченко

Комп'ютерна верстка

В. Ф. Походун

Підписано до друку 11.04.2015. 32 стор. Тираж 5 прим.
Обласна бібліотека для юнацтва імені Олесея Гончара
36038, м. Полтава. вул. Енгельса, 25а

